

STAN WOJENNY W POLSCE

13 grudnia 1981 - 22 lipca 1983

STRAJKI PROTESTACYJNE W POLSCE

- Latem 1980 r. wybuchły strajki na Lubelszczyźnie
- **14 sierpnia 1980 r.** wybuchł strajk w Stoczni Gdańskiej im. Lenina - bezpośrednią przyczyną było żądanie przywrócenia do pracy Anny Walentynowicz i Lecha Wałęsy, zwolnionych za działalność w niezależnych od władzy wolnych związkach zawodowych. Zakończyły go porozumienia sierpniowe.
- 26 sierpnia rozpoczęły się strajki na Dolnym Śląsku
- Strajkujący występowali także w interesie innych grup zawodowych, np. służby zdrowia
- W całym kraju powstawały lokalne Międzyzakładowe Komitety Strajkowe (MKS)

Powstanie NSZZ „Solidarność”

- **17 września 1980 r.** w Gdańsku powstał ogólnopolski Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „**Solidarność**”
- Był ruchem masowym, zrzeszającym w kulminacyjnym momencie nawet ok. 10 mln Polaków
- Jednoczył przeciwników systemu komunistycznego
- Jego przywódcy mieli zróżnicowane poglądy ideologiczne, co doprowadziło w przyszłości do rozłamu w związku

PRZYCZYNY STANU WOJENNEGO

- Pogarszająca się sytuacja gospodarcza kraju, rosnący dług zagraniczny, spadek eksportu;
- Zagrożenie bezpieczeństwa energetycznego;
- Załamanie się skupu produktów rolnych;
- Brak zaopatrzenia w sklepach (gł. żywności, środków czystości), reglamentacja towarów (kartki żywnościowe m.in. na mięso, masło, mąkę, ryż, mleko dla niemowląt), ciągłe podwyżki cen;
- Obawy reżimu komunistycznego przed utratą władzy; brak akceptacji władz dla tworzenia niezależnych od PZPR wolnych związków zawodowych, zagwarantowania prawa do strajku, uwolnienia więźniów politycznych;

STAN WOJENNY W POLSCE

- Wprowadzono **13 grudnia 1981**
- Tego dnia o 6 rano w Polskim Radiu i Telewizji Polskiej odegrany został hymn państwowy, a po nim wyemitowano przemówienie ówczesnego premiera, **gen. Wojciecha Jaruzelskiego**, o wprowadzeniu w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej stanu wojennego. Komunikat ten był odtwarzany w mediach co godzinę.
- Zostały ogłoszone ograniczenia, do których musieli stosować się wszyscy obywatele PRL. Natomiast już w nocy z 12 na 13 grudnia aresztowano osoby, które według władz, miały zagrażać bezpieczeństwu państwa.

zenie stanu wojennego w P

ówienie
echa Jaruzelskiego

Przez
GŁOS WYBRZ
Gazetnik Polskiej Zjednoczonej Partii P

DZIENNIK BAŁTYCKI

Wydanie: 11 grudnia 1981 r.
Cena: 20 zł (1981) 20 zł (1982) 20 zł (1983) 20 zł (1984)

**Obwieszczenie
Rady Państwa**

Administrację w kraju przejęła **Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON)**, na ulicach pojawiło się wojsko i pojazdy bojowe.

Podstawą prawną do wprowadzenia stanu wojennego był **art. 33 ust. 2 Konstytucji PRL** (według nowej numeracji przyjętej w 1976 r.), który stanowił: *Rada Państwa może wprowadzić stan wojenny na części lub na całym terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, jeżeli wymaga tego wzgląd na obronność lub bezpieczeństwo państwa.*

Restrykcje

- Zakaz strajków i zgromadzeń
- Od 22 do 6 obowiązywała godzina milicyjna (zakaz poruszania się bez przepustki)
- Militaryzacja niektórych zakładów pracy
- Zakaz wydawania prasy (poza gazetami rządowymi)
- Wyłączenie telefonów, a następnie komunikat: rozmowa kontrolowana
- Wprowadzenie kontroli poczty, radia i telewizji
- Likwidacja organizacji i stowarzyszeń studenckich, artystycznych, dziennikarskich itp.
- Zawieszenie „Solidarności”
- Wstrzymanie wyjazdów zagranicznych
- Zakaz zmiany miejsca pobytu bez poinformowania władz
- Zawieszenie nauki w szkołach i na uczelniach
- Legitymowanie przez milicyjne patrole osób na ulicach

Próby sprzeciwu po wprowadzeniu stanu wojennego

- Cała operacja została przeprowadzona błyskawicznie i całkowicie zaskoczyła opozycję.
- Informacje o planach wprowadzenia stanu wojennego, przekazane przez płk. Ryszarda Kuklińskiego Stanom Zjednoczonym, nie dotarły do „Solidarności” .
- Szybka pacyfikacja strajków, które wybuchły w zaledwie kilku zakładach.
- Ogółem ponad 50 ofiar stanu wojennego

Akcje protestacyjne prowadzone przez NSZZ „Solidarność”

- Stocznia Gdańska im. Lenina (16 grudnia 1981)
- Huta im. Lenina w Krakowie (15/16 grudnia)
- Fabryka Samochodów Ciężarowych w Lublinie
- Stocznia im. Warskiego w Szczecinie (14/15)
- Huta Katowice (23 grudnia)
- Kopalnia „Manifest Lipcowy”
- Kopalnia Wujek (16 grudnia) - dziewięć ofiar śmiertelnych i kilkudziesięciu rannych – to krwawy bilans pacyfikacji strajkującej załogi kopalni w Katowicach, przeprowadzonej przez ZOMO i wojsko;

Rola kościoła katolickiego w PRL po wprowadzeniu stanu wojennego

- Dekret o stanie wojennym z 12 grudnia 1981 r. głosił, że kościół jest jedyną niezależną instytucją. Mimo to wielu księży i wiernych poddanych było inwigilacji.
- Kościół stanowił azyl dla obywateli poszukiwanych przez Służbę Bezpieczeństwa i ich rodzin, prowadził działalność charytatywną, udzielał porad prawnych potrzebującym, przekazywał żywność.
- Organizował msze i nabożeństwa w intencji osób internowanych i więzionych, a także obchody świąt i rocznic narodowych (np. comiesięczne msze **ks. Jerzego Popiełuszki** w kościele św. Stanisława Kostki w Warszawie).
- Kościoły stały się miejscem alternatywnej, do narzuconej przez reżim stanu wojennego kultury; gromadziły wybitnych ludzi kultury, nauki i oświaty, ale też robotników i rolników.
- **Druga pielgrzymka Jana Pawła II** do ojczyzny w czerwcu przyczyniła się do zawieszenia stanu wojennego 22 lipca 1983 r.

Stan wojenny – represje

- W czasie trwania stanu wojennego wydano nakazy aresztowania około 10 tys. osób, które zdaniem władz, miały działać przeciwko partii. Byli to głównie działacze opozycyjni i osoby związane z NSZZ „Solidarność”. Internowanych osadzono w 49 ośrodkach w całej Polsce.
- Część ludzi została zmuszona do wyjazdu z kraju, wiele osób ze struktur partyjnych PZPR straciło pracę, a setki tysięcy wystąpiły z partii na własne życzenie.

W stanie wojennym działało **radio „Trójka”**, ponieważ władza chciała, by młodzież, zamiast strajkować, spędzała czas przy odbiornikach. Było ono jednak ściśle kontrolowane przez cenzurę i z tego powodu, wiele utworów, uznawanych za antykomunistyczne, było zdejmowanych z anteny. Z tego powodu piosenkę **„Przeżyj to sam”** zespołu Lombard zakazano puszczać 2 dni po jej radiowym debiucie. Po tym wydarzeniu stała się ona hymnem buntu przeciwko władzy.

